

Mirela-Ioana BORCHIN-
DORCESCU
(Universitatea de Vest
din Timișoara)

**Visul celtic și visul românesc:
*thanatofilia eroică***

Abstract: (*The Celtic Dream and The Romanian Dream: the Heroic Thanatophilia*) This paper aims to show some obvious, but subtle correspondences and interferences between the everlasting dreams of chivalry, which have crossed the European cultures. This type of dream, involving strength, love, faith, devotion and readiness to die for a noble cause, proves to be essential for Eugen Dorcescu's *poiesis*. Both his poetry and prose are based upon the Celtic dream that provides prolific perspectives as a pattern of distinguished manhood. In broad lines, this is the matrix of Eugen Dorcescu's work. All dreams of elation developed in poems or in fairy-tales lead back in time, reinforcing the Celtic dream. For instance, the strong and painful feeling of exile experienced by the writer in his own homeland makes him dig deep in the layers of oblivion in order to find where his roots are. Arch-remembrance helps him go beyond the usual limits. Darkness, mist, labyrinth, depths etc. bring to light his own ancestral avatar: the Knight. "Heading westwards", he reaches the Celtic symbols of love, power and sacrifice in the person of Lancelot. The novel about *The Knights of the Round Table* supports the resurrection of the Celtic dream and the parallel development of the Romanian dream of chivalry, which equally mean nobility and ultimate sacrifice in the name of love. The Knight's life is worth to be given either for his Lady (see *The Arch-remembrance*) or for his Lord/for God Himself (see *The Saint John's Knight*). In Eugen Dorcescu's fantastic prose, some Romanian knights, among whom Barbă-Cot is the writer's alter-ego, are simply Lancelot's partners. They are always ready to die for him, since they are united in the same dream, although separated in history. The utmost devotion takes the form of the *heroic thanatophilia*. The calling of nobility, in life and death, is a sign of dignity and value.

Keywords: *arch-remembrance, interference, avatar, Knight, heroic thanatophilia*

Rezumat: Această lucrare, intitulată *Visul celtic și visul românesc: thanatofilia eroică*, urmărește să evidențieze subtilele corespondențe și interferențe dintre nemuritoarele vise de cavalerism, care au traversat culturile europene. Acest tip de vise, care implică putere, dragoste, credință și o devoțiune mergând până la punerea vieții în slujba unei cauze nobile, se dovedește a fi esențial pentru *poiesisul* dorcescian. Atât poezia, cât și proza lui Eugen Dorcescu se întemeiază pe visul celtic, care deschide perspective prolifiche pentru o distinsă masculinitate. În linii mari, visul celtic se dovedește a fi matricea operei sale. Toate visele elevate din poemele și din povestirile fantastice (feerice) ne întorc în timp, revigorând visul celtic. De exemplu, puternicul și durerosul sentiment al exilului în propria țară îl determină pe scriitor să sondeze în depunerile sale de uitare până în punctul în care își poate găsi adevăratele rădăcini. Arhi-amintirea îl ajută să treacă de obișnuitele limite spațio-temporale. Negura, ceața, labirinturile, abisurile etc. aduc la lumină avatarul său ancestral: Cavalerul. „Înaintând mereu către apus”, el descoperă simbolurile celtice ale dragostei, ale devoțiunii și ale puterii de sacrificiu în persoana lui Lancelot. Și *Romanele Mesei rotunde* îl sprijină în resurecția visului celtic și în dezvoltarea paralelă a unui vis românesc al cavalerismului, cele două vise însemnând, în aceeași măsură, noblețe și sacrificiu suprem în numele dragostei. Cavalerul își dă viața pentru Doamna sa (v. *O arhi-amintire*) sau pentru stăpânul său, care poate fi Însuși Dumnezeu (v. *Ioanitul*). În proza fantastică a lui Eugen Dorcescu, câțiva cavaleri români, printre care se află și Barbă-Cot, *alter-ego* al autorului, sunt, pur și simplu, tovarășii lui Lancelot. Ei sunt oricând gata să moară pentru el, din

moment ce îi unește același vis, chiar dacă istoria îi desparte. Forma cea mai înaltă a devoțiunii este *thanatofilia eroică*. Nobila chemare, în viață și în moarte, e un semn al excelenței, implicit, și al valorii estetice.

Cuvinte-cheie: *arhi-amintire, interferență, avatar, Cavaler, thanatofilie eroică*

„O, Domnul meu, de s-ar sfârși odată!” (*Cronică 36*)

Atitudinea cavalească, pe care am numit-o *thanatofilie*, în urma evaluării unor interferențe ce se observă la lectura, în paralel, a poeziei și a prozei dorcesciene, se manifestă în procesul de imaginare a eului într-o situație-limită, în care acesta este dispus la jertfa de sine. Cauza nobilă pentru care și-ar da viața întregește structura de adâncime a visurilor eroice, de certă tradiție culturală. În opera lui Eugen Dorcescu, reprezentarea visului cavalesc are o bază istorică, dar și propensiuni spirituale: pe de o parte, mitice; pe de alta, religioase.

Nu am identificat în dicționarele românești termenul *thanatofilie*. Am găsit, totuși, în DEX, MDA2, DN etc. antonimul său, *tanatofobie*, care este definit, în linii mari, drept „teamă obsedantă/morbidă/patologică de moarte”. Acesta este un compus savant din prefixoidul *tanato-* „moarte, referitor la moarte” (v. gr. *thanatos*, fr. *thanato-*) și sufixoidul *-fobie* „frică, teamă” (v. gr. *phobos*, fr. *-phobie*). Dar în dicționare franțuzești, cu aceeași structură internă, este consemnat cuvântul *thanatophilie* – în care se reunește prefixoidul *thanato-* cu sufixoidul *-philie* (v. gr. *philia* „dragoste, prietenie”). Acest paralelism de structură internă dintre *thanatophobie* și *thanatophilie* nu este pur formal. El implică și o analogie semantică, râvna ființării fiind comparabilă cu râvna neantului.¹

Chiar dacă termenul fr. *thanatophilie* nu a fost adoptat în română, ne-am încumetat să îl preluăm pentru analiza noastră. Îl vom utiliza în varianta *thanatofilie* (mai apropiată de etimon decât eventualul *tanatofilie*), orientându-ne după opțiunea lui Eugen Dorcescu de a folosi frecvent epitetul *thanatic*, grafiat cu inițialele *th* („*thanatică oglindă*” – *Culegătorul de alge 16*; „*thanaticiei toamne*” – *Poemul 7 din Nirvana*; „*thanatică mireasă*” – *Poemul 7 din Elegiile de la Carani* etc.).

Termenul *thanatofilie* nu are nicio ocurență în opera lui Eugen Dorcescu. Considerăm însă că acesta ar corespunde cel mai bine unui semnificat predilect, implicat de numeroase secvențe din lirica sau proza acestui scriitor: „(pre)dispoziția de a muri eroic, pentru o cauză importantă” – (pre)dispoziție înfățișată drept o formă cavalească de manifestare a devoțiunii față de cei iubiți. *Thanatofilia* devine, pe

¹ „Nous avons constaté en effet un certain parallélisme entre les conduites humaines en face de l'être et celles que l'homme tient en face du néant” (Jean Paul Sartre 1943, 49).

parcursul câtorva decenii de creație, un veritabil „simbolizat” poetic (în sensul pe care i-l acordă Tz. Todorov: „latură de conținut a unui simbol”), produs al ficțiunii literare¹.

Iată traseul interpretativ ce dezvăluie semnificații convergente în opera dorcesciană, semnificații participând la constituirea simbolului autarhic *thanatofilie*. Am optat pentru o privire de tip retrospectiv, care să illustreze configurarea acestui simbol dinspre structurile de suprafață spre structura sa de adâncime. Așadar, demersul nostru pornește de la scrierile recente ale poetului. De pildă, în volumele *Nirvana* (2014) și *Elegiile de la Carani* (2017) figurează poeme în care se exprimă dorința eului liric de a muri cât mai grabnic. Visul morții, consecință a durerii ce a urmat decesului fostei soții, are ca explicație neputința eului liric, al cărui alter ego este cavalerul, de a trăi fără „Doamna” sa. Din punct de vedere ilocuționar, enunțul poetic este o declarație de dragoste, rostită într-o situație disperată, trădând ceea ce George Bataille (1962, 262) descria drept „...a feeling of oppression and impotence. We are obviously faced with the impossible”:

A mai trecut o zi. Și-o noapte grea.
Și-am mai trecut și eu, frumoasa mea.
Înot în râul timpului, m-avânt,
Să te ajung din urmă mai curând.
Înot cât pot de iute și mă zbat... (Poemul 6 din Nirvana)

Thanatofilia nu este străină de încredințarea Poetului că viața este eternă, chiar dacă s-ar continua sub alte forme după exitus:

Să ne desprindem, deci,
tu – gând, eu – gând,
și-așa ne vom uni din nou,
zburând,
și liberi,
și eterni,
și jubilând,
ca flacăra zvâcnită din
cenușă (*Poemul 26 din Nirvana*).

În viziunea Poetului, râvnita renunțare la viață este, în condițiile date, un act cavaleresc, așa cum rezultă din intitularea unui poem ce tratează subiect în *Elegiile de la Carani*:

---

¹ „În poezie, imaginarea, care de cele mai multe ori se constituie de-a lungul unui text întreg, conduce spre sensul simbolic, niciodată numit, ci doar sugerat. Exprimarea lui printr-un singur cuvânt sau printr-o propoziție este un mare risc – pe care interpretul trebuie să și-l asume –, deoarece semnificațiile convenționale ale acestora ecranează ceea ce este inexprimabil, indicibil, ambiguu” (Ecatarina Mihăilă 2003, 156). (v. și: „A înțelege poezia înseamnă, de fapt, a-i urmări modalitatea de a imagina și a-I descoperi sensurile simbolice, doar sugerate, niciodată numite” – *Ibidem*).

Prietene, de te-ai ivi acum,
La ușa mea, de-un veac pecetluită,
Și-ai spune: „Spre soția ta iubită,
Cum bine știi, nu e decât un drum”,

Sătul de subterfugii cronofage,
De viața fără țel și înțeles,
Sătul de mine însumi, mai ales,
M-aș ridica și-aș zice simplu: „Trage!” (*El Caballero*)

El caballero își are sursa de inspirație în cultura medievală. Cavalerul este, în Europa occidentală, eroul Veacului de Mijloc. În lirica dorcesciană, pe acest cavaler îl întâlnim în diverse împrejurări, întotdeauna ca simbol al eroismului:

– rănit în bătălii:

Era aceasta dimineața-n care
Am fost lovit? Când am căzut pe zid,
Sub ceru-nalt, tranșant și translucid,
Învălmășit în sânge și sudoare? (*Avatar II*);

– în agonie:

O rană-i taie inima de-a latul (*Ioanitul*).

– retrăind o iubire dintr-o altă viață:

Călătoream, de mult, către apus
Când drumul m-a adus într-o câmpie
Greu adâncită-n umbra viorie
A codrilor ce-o străjuiau de sus.

Și te-am zărit. Departe, în amurg,
Fixai curbura unui spațiu care
Înainta treptat în înșerare
Cu soarele și neclintitul burg.

Stăteai pe pod, sub ziduri. Te-am iubit
Acolo chiar, pe dalele curbate,
Și am rămas cu tine în cetate,
Și cred că tot acolo am murit...

Uitasem totul: codrii, lungul drum,
Cetatea, podul, gustul gurii tale...
Și brusc, mi le-am reamintit acum,
Când mi-ai zâmbit ca și atunci, pe dale (*O arhi-amintire*) etc.

Matricea cavalerismului este, pe cât de punctuală, în timp și spațiu, pe atât de productivă și de universală în sfera culturii. Abordând cavalerismul și iubirea de curte

din punct de vedere geografic și istoric, Jennifer G. Wollock constată că acestea s-au răspândit în lumea întreagă și până în zilele noastre, constituind un fenomen clar de interferență culturală, care se pretează la o tratare comparativă.¹

La Eugen Dorcescu, cavalerii de odinioară sunt aduși în contemporaneitate, grație unui instrument poetic creat în acest scop: „arhi-amintirea”. Memorii străvechi contribuie la animarea prototipului cavaleresc în locul și în momentul potrivit. În ceață, însă. Într-un perpetuu clar-obscur. Ca pentru a li se proteja aura mitică. Astfel, apar cavalerii „tulburi” – pe muchia dintre real și ireal, verosimil și neverosimil, absență și prezență, opacitate și transparență, întuneric și lumină, cuvânt și „minus-cuvânt” (*O fereastră deschisă*; v. și „Te tace conștiința” – *Luna de platină*):

Doar *amintirea*-n urmă, ca un tun,
De undeva, din *ceață*, peste mare (*Culegătorul de alge 16*).

Cuprinși de *lunecare*, iată-i duși
Pe *lungi cărări*, în *negre labirinte* (*Amurg*).

Pe cât de concretă, pe atât de difuză se arată a fi lumea cavalerilor, pe cât de posibilă, pe atât de inaccesibilă, ivindu-se „între veghe și somn” ori în vis:

Pătrund oare aievea (în vis?)
în această feerică pustietate? (*Limita numelui*).

Și totuși, oricât de himeric ar fi, universul cavaleresc, plin de vigoare și de mister, este descris în detaliile cele mai semnificative, pe care poetul le observă și le recunoaște. De pildă, câmpul lexico-semantic al uniformei și al armelor cavaleresti: *coiful*, *lancea*, *lanțul cu ghioagă*, *mănușa de fier*, *platoșa*, *scutul*, *viziera* etc. se constituie dintr-un acut sentiment al experienței directe:

Tu, abisal giuvaer,
legat, de Cel Veșnic, la
mănușa-mi *de fier*,
tu, care nu te-ai temut
să vezi sânge pe
lance
și creieri pe
scut... (*Poemul 2 din Elegiile de la Carani*).

Dacă am reprezenta geometric pozițiile celor pentru care este gata să se jertfească acest cavaler pe care îl propune opera lui Eugen Dorcescu, am obține un triunghi al

¹ “...without a sense of the ongoing role of chivalry and courtly love from medieval to contemporary times, we cannot appreciate their importance in the development of Western society up to the present day” (Jennifer G. Wollock 2011, 3).

devoțiunii. Acesta ar avea la bază instanțele tovarășului de arme (de care îl leagă *philia*) și a iubitei-Doamne (de care îl leagă *erosul*) – ambele sunt ființe pământești, în contact direct cu eroul –, iar în vârf s-ar afla instanța divină – Ființa celestă, intangibilă, ce reprezintă Existența absolută –, spre care se îndreaptă dragostea jertfelnică (*agape*). O asemenea reprezentare este încurajată și de ierarhia iubirilor, declarată de poet într-un context adiacent temei pe care o abordăm:

Bătrânul
și-a simplificat,
și-a geometrizat
afectele. Spune
că ierarhia iubirilor sale
începe cu Yah Elohim, continuă
cu soția, nepoții, fiicele, cu
părinții și frații – cei după trup,
cei întru credință –... (*Poemele Bătrânului 2*).

Paradigma cavalerismului, în nucleul căreia se află *thanatofilia*, se completează în proză. Pentru eroul dorcescian, a-și da viața din *camaraderie* este o jinduită onoare (un vis al oricărui viteaz român – v. haiducia, cu rădăcini profunde, daco-romane):

– Cine a făcut asta?... reluă el, cu o voce mult mai slabă acum. Cine a cutezat?..
– Eu, rosti Barbă-Cot, desprinzându-se... din umbra tufișurilor și ieșind în plină lumină.
Dacă ai vrut să știi, ei bine, află: *eu!* (în *Castelul de calcar* din *Basme și povestiri feerice*, p. 134).

În *Castelul de calcar*, învingerea monstrului Matrac, slujitor al vrăjitorului Merlin, îi conferă piticului Barbă-Cot șansa de a-și elibera prietenii, pentru care nutrește atât un sentiment de frățietate, cât și unul de datorie morală: pe cei doi pitici români, Dodoacă și Biciușcă, dar și pe cavalerul Lancelot, pe care aceștia îl servesc. Lancelot este chiar protagonistul mitului celtic, acel erou medieval din *Romanele Mesei rotunde*, cavalier al regelui Arthur, îndrăgostit fără limite de soția acestuia, Guenievra.

Așa cum notase Mircea Eliade (1978, 163), mitizarea unor asemenea figuri datează din Evul Mediu, când „ciclul arthurian și tema căutării sfântului Graal înglobează, sub o pojghiță de creștinism, un mare număr de credințe celtice, mai ales de credințe în legătură cu lumea cealaltă. Cavalerii vor să rivalizeze cu Lancelot sau cu Parsifal. Truverii elaborează o întregă mitologie a Femeii și a Iubirii, cu ajutorul unor elemente creștine”.

Această perspectivă medievală influențează dezvoltarea paradigmei cavaleresti din creația dorcesciană, orientând-o în două direcții spirituale: cea mitică (prin figura lui Lancelot) și cea religioasă (prin figura Ioanitului).

Cavalerismul dorcescian are, deci, întemeiere mitică. În spiritul mitului celtic, al iubirii pline de respect, pe viață și pe moarte, pentru cea care întruchipează, precum Guenievra, idealul de frumusețe și noblețe feminină, se ivește thanatofilia. Este ușor de

recunoscut sorgintea cavaleriească a duelului pentru apărarea onoarei iubitei, chiar și, sau mai ales, a Umbrei sale:

Și-am contemplat, sub cerul mohorât,
Al cruntei înnoptări medievale,
Cum eu, însoțitorul Umbrei tale,
Cum eu și fiara i-am sărit la gât.

Apoi, am stat, pe marginea genunii,
Noi, dublul nepătruns, întunecat,
Lupul și eu, pe câmpul sfârtecat:
Doi colți însângerați, în raza lunii (*Avatar II*, în *Elegiile de la Carani*).

Experiența culturală a visului celtic devine un adevărat punct de sprijin în existență. Acest suport afectiv este evident mai ales în perioada doliului după iubita soție. Cavaleriește, într-o ambianță mitizată, eul liric își așteaptă Doamna, chiar și „împotriva oricărei speranțe”:

S-a stins o Doamnă,
adorata mea doamnă.
Toamnă-i și-acum. Ca mai ieri,
ca mai an.
Dar e-o altfel de toamnă.
Am îmbrăcat întunecata,
cernita-mi
armură,
de bătrân *cavaler*,
loial unei singure
doamne.
Fiindcă n-o mai găsesc.
Și resimt până-n inimă
boldul rece, de fier,
al thanaticei toamne.
Trec ore, și clipe, și zile, și nopți,
răsar și apun
soarele, luna.
Toate se schimbă. Toate și toți.
Însă stirpea mea-i alta:
eu sunt un străvechi trubadur,
un uitat *cavaler*,
care-și așteaptă,

împotriva oricărei
speranțe,
stăpâna (*Poemul 7 din Nirvana*).

Destinul propulsează apoi cavalerul în toposuri și situații misterioase (v. „lumișul criptic”), dincolo de limita previzibilului. Nimic nu este, în cele din urmă, imposibil. Nici măcar o altă iubire. Sau „învierea” din moartea care se dovedește a fi, mai mult sau mai puțin, iluzorie:

Un lumiș pustiu, cu vechi stejari,
Cu iarba până-n umeri, grea și deasă.
Luna pe cer, thanatică mireasă,
Calm presărându-și crinii funerari.

Departa-n urmă, zvon apocaliptic
De bătălii. Și iată, ai venit,
Ai pus balsam pe răni, ai stăvilat
Durata ce curgea spre Infinit.

Acolo am murit. Sau n-am murit?
Acolo chiar, în lumișul criptic (*Poemul 7 din Elegiile de la Carani*)

Imboldul și asumarea jertfei nu își au exclusiv rădăcinile în visul celtic de iubire. Eugen Dorcescu se referă, în aceleași coordonate, și la un vis al erotismului și al eroismului românesc, reprezentat în poezia sa de către Litovoi.¹ O genealogie lirică evidențiază legătura de sânge dintre eul liric și Litovoi, erou autohton, al cărui model de onoare, fidelitate și rezistență la durere îl adoptă necondiționat. Cu mândrie:

Sunt neam de cavaleri și
de eroi.
Prea bine știu: mă trag din
Litovoi.
Dorm, ca strămoșii mei, pe
lănci și scut
Și-o singură iubire am
avut.

¹ LITOVOI (n. prima jumătate a s. XIII – m. C. 1272/79). Voievod. Conducătorul unui voievodat românesc din NE Olteniei, din „Țara Litua”, dependent de Ungaria. Prima sa mențiune documentară apare în diploma dată la 2. iun. 1247 de regele Bela IV Ordinului Cavalerilor Ospitalieri al Sf. Ioan din Ierusalim, care urmau a fi colonizați în „Țara Severinului”. Conform diplomei, cavalerii ioaniți primeau sub stăpânire directă pământurile tuturor formațiunilor locale „afară de pământul cnezatului voievodului Litovoi”, care rămânea românilor „așa cum l-au stăpânit aceștia și până acum” (Vasile Mărculeț et al. 2010, 218).

Nu știu nici a
 minți, nici
 a-nșela.

Drept care, ea. Doar
 ea.
 Și numai ea (*Poemul 30, din Nirvana*).

Dar eroismul mitic este depășit în onoare și devoțiune de cavalerismul religios. Cavalerul ioanit amintește de cruciade, de toți cei ce au dus greul războaielor sfinte, ca „soldați ai lui Hristos”¹.

Sublimă este șansa acestui cavaler ioanit de a muri pe câmpul de bătălie, după ce a dus dreapta și nobila luptă pentru credință, în trupele de elită ale Domnului:

Așa se pierde el, spre Împăratul
 Pe care-o viață-ntreagă L-a slujit:
 Frumos și pur. Și mult prea fericit.
 O rană-i taie inima de-a latul (*Ioanitul*).

Inerenta despărțire de trup se petrece, în ce-l privește pe Ioanitul dorcescian, pentru cauza Împăratului lumii întregi. Moartea sa dobândește, în acest context, elevate semnificații metafizice.

Atât visul celtic, cât și cel românesc, îngemănate în simbolul eroului medieval, se intersectează cu paradigma avatarurilor, esențială pentru originalitatea lirismului dorcescian. Visurile autohtone, mitice și religioase amintite nu se opun visului nirvanic, cum ar părea firesc, în calitatea lor de culturile europene, ci, datorită dimensiunii lor avatariice, devin chiar părți constitutive ale acestui vis major:

„Visul se aseamănă unui batiscaf, unui submersibil, el traversează depunerile de uitare, până la cetatea păduroasă („Imensele depuneri de uitare/Ce-mi zac în suflet”, „Însumi mă scufund..”); și mai departe, până la amestecul cețos al avatarurilor, al trecerilor neconținute dintr-un trup în altul” (*Nirvana. Cea mai frumoasă poezie*, p. 478).

Identificarea existențial-artistică a eului liric cu avatarul repune în discuție și statutul ontic al cavalerului. Întrucât cavalerul este și avatarul predilect al subiectului liric:

¹ „Într-o dimineață de la sfârșitul lunii noiembrie 1095, papa Urban al II-lea a ținut o predică ce avea să schimbe istoria Europei. Electrizzantele lui cuvinte au lăsat înmărmurită mulțimea adunată pe un mic câmp din afara orașului Clermont din sudul Franței, iar în lunile ce au urmat mesajul lui a răsunat în tot Apusul, aprinzând un crâncen război sfânt, ce avea să dureze mai multe veacuri. Urban a afirmat că religia creștină se găsea într-un pericol cumplit, amenințată de o invazie și o asuprire înspăimântătoare. [...] A făcut apel la Europa latină să se ridice împotriva acestor așa-zisi dușmani sălbatici și să lupte cu toții ca «soldați ai lui Hristos», luând înapoi Țara Sfântă și izbăvindu-i pe creștinii răsăriteni din robie” (Thomas Asbridge 2013, 37).

eu sunt un străvechi trubadur,
un uitat *cavaler*” (*Poemul 7 din Nirvana*);

„Nu mă disting de propriul arheu:
De lup, de *cavaler* și de cetate,
De *Râu*, de trubadur... Acestea toate
Și altele asemenea sunt eu (*Omul din oglindă*, din *Elegiile de la Carani*).

Unitatea de viziune și de expresie simbolică („În vis e cavalcada? Sau aieve?”) susține ipoteza unei sinteze avatarice, în care sunt asociate figurile eroice deja menționate – a Ioanitului, a lui Lancelot, a lui Litovoi și chiar a lui Barbă-Cot –, personaje prin care se exprimă, selectiv, dar insistent, valori generice ale cavalerismului, precum forța masculină, inteligența, curajul, devoțiunea, asumarea morții ca ideal:

... își simți întreaga vlagă, întreaga viață trupească adunându-i-se în brațul drept. Smucitura îl întoarse nițel într-o parte. Și-n timp ce funia se destindea brusc și văzduhul se umplea de vacarm, ochii lui prinseră, ca-ntr-o străfulgerare, imaginea râului livid, cu luna – pește mort – în adâncuri (*Drumeagul din insulă*, din *Basme și povestiri feerice*, p. 214).

v. și „Mă recunosc în mine însumi. Sunt
Cel ce purtase-o tulbure armură,
Cel ce ascultă-n dimineța pură
Copitele pe drumul de pământ.
Și-nainte sub coama foșnitoare
A negrilor stejari. Spre tine vin,
Frumoasa mea, de vis, de vreme plin –
În codrii fără capăt, verdea zare...” (*În codrii fără capăt*).

Semantemul thanatofiliei se îmbogățește și se nuanțează continuu, așa cum au dovedit-o cercurile hermeneutice pe care le-am schițat aici. Referentul cavalerului rămâne însă obscur. Este o promisiune a absenței, a vidului. Are misterul tuturor celor nevăzute. Îndelung și intens imaginate:

Și ieri și azi, la fel ca la-nceput,
Armura neagră-n colț și-așteaptă insul (*Armura*).

Referințe bibliografice

- Asbridge Thomas. *Cruciadele. Istoria războiului pentru eliberarea Pământului Sfânt*. Iași: Ed. Polirom.
Bataille, George. 1962. *Erotism: Death and Sensuality*. New York: Walker and Comp.
Eliade, Mircea. 1978. *Aspecte ale mitului*. București: Ed. Univers.
Mărculeț, Vasile et al. 2010. *Evul Mediu românesc*. București: Ed. Meronia.
Mihăilă, Ecaterina. 2003. *Semiotica poeziei românești neomoderne*. București: Ed. Cartea Românească.

Sartre, Jean Paul. 1943. *L'être et le néant, Essai d'ontologie phénoménologique*. Paris: Librairie Gallimard.
Wollock, Jennifer G. 2011. *Rethinking Chivalry and Courty Love*. Santa Barbara, California; Denver, Colorado; Oxford, England: An Imprint ABC CLIO.

Izvoare literare

Dorcescu, Eugen. 2005. *Basme și povestiri feerice*. Timișoara: Ed. Eubeea.
Dorcescu, Eugen. 2017. *Elegiile de la Carani*. Timișoara: Ed. Mirton.
Dorcescu, Eugen. 2014. *Nirvana*. Timișoara: Ed. Mirton.
Dorcescu, Eugen. 2015. *Nirvana. Cea mai frumoasă poezie*. Ediție critică de Mirela-Ioana Borchin. Timișoara: Ed. Eurostampa.